



วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของโทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาล

PROBLEMS IN THE ENFORCEMENT OF IMPRISONMENT

PENALTIES FOR CONTEMPT OF COURT

สุขสันต์ มิสสาจันทร์^{*1}, สุระทิน ชัยทองคำ²

Suksan Misssajan^{*1}, Suratin Chaithongkam²

^{*1}นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

^{*1}Master of Laws, Criminal Law and Criminal Justice, School of Law,
Sripatum University-Chonburi Campus

²หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

²Master of Laws Program, School of Law, Sripatum University-Chonburi Campus

^{*1}Corresponding Author e-Mail: suksanlawyer.m@gmail.com

(Received: 2025, May 26; Revised: 2025, July 27; Accepted: 2025, July 31)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และความรับผิดชอบละเมิดอำนาจศาล ในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 นอกจากนี้ยัง ศึกษากระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของต่างประเทศ และศาลอื่นของ ประเทศไทยเพื่อเปรียบเทียบกับศาลยุติธรรม ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหาร เพื่อเป็นข้อมูล ในการวิเคราะห์ อันนำไปสู่การเสนอแนะ แก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับ การกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล โดยวิเคราะห์จากเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของโทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาลของศาล ยุติธรรมตาม มาตรา 33 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งยังมีความไม่เหมาะสม เนื่องด้วยความผิด ฐานละเมิดอำนาจศาล ซึ่งเป็นความผิดในทางแพ่งแต่กลับนำโทษจำคุกซึ่งเป็นความผิดทางอาญา ตามประมวล กฎหมายอาญามาตรา 18(2) มาใช้บังคับลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งศาลที่กำลังพิจารณาคดีสามารถสั่งลงโทษ จำคุกผู้กระทำความผิดได้เลย โดยผู้กระทำความผิดไม่ได้สิทธิคุ้มครองหรือต่อสู้คดีได้อย่างเช่นคดีอาญา อีกทั้ง องค์คณะผู้พิพากษาที่เป็นผู้พิจารณาสั่งลงโทษก็เป็นองค์คณะที่เป็นคู่ความกับผู้กระทำความผิด ทำให้เห็นได้ว่า การพิจารณาสั่งลงโทษอาจเป็นไปตามอารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวของผู้พิพากษาซึ่งจะทำให้การพิจารณา



สั่งลงโทษจำคุกชดเชยกับหลักนิติธรรมในเรื่องของอาชญากรรมที่มีต่อตัวผู้กระทำความผิดเพราะผู้พิพากษาเป็นคู่ความ และสั่งลงโทษได้เอง นอกจากนี้การเป็นผู้เสียหายในคดีฐานละเมิดอำนาจศาลไม่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนทำให้บุคคลทั่วไปสามารถร้องทุกข์กล่าวโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าควรให้มีแก้ไข เพิ่มเติม การกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล โดยการแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ให้ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดทางแพ่งเพียงอย่างเดียว แก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33/1 กำหนดให้องค์คณะผู้พิพากษาอื่นมาเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษเพื่อความยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิด และแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33/2 กำหนดขอบเขตตัวบุคคลที่เป็นผู้เสียหายให้ชัดเจนในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

คำสำคัญ: โทษปรับ; โทษจำคุก; ละเมิดอำนาจศาล

ABSTRACT

This research aims to study the concepts, theories, principles, and legal liabilities associated with contempt of court within the trial process of the Court of Justice under Section 33 of the Civil Procedure Code. Additionally, it examines how cases involving contempt of court are processed in foreign jurisdictions and in other Thai courts, including the Constitutional Court, Administrative Court, and Military Court, for the purpose of comparative analysis. The findings aim to provide a foundation for recommendations to amend relevant provisions in the Civil Procedure Code regarding contempt of court.

It was found that the enforcement of imprisonment for contempt of court under Section 33 of the Civil Procedure Code remains problematic. Although contempt of court is classified as a civil offence, it is punished with imprisonment—a criminal penalty under Section 18(2) of the Criminal Code. Moreover, the court adjudicating the main case is empowered to impose the punishment, denying the alleged contemnor the right to defend themselves as in a standard criminal proceeding. This practice raises concerns, as the same panel of judges involved in the original litigation also determines the punishment, potentially allowing personal emotions or bias to influence judicial decisions. Such a process may conflict with the rule of law, particularly the principle of impartiality in adjudication. Furthermore, the current law lacks clarity regarding who



qualifies as a victim in contempt of court cases, thereby preventing members of the general public from filing related complaints.

Based on these findings, the researcher recommends amending Section 33 of the Civil Procedure Code to clearly define contempt of court as a civil offence. Section 33/1 should be amended to require that a separate panel of judges handle contempt proceedings to ensure fairness for the alleged offender. In addition, Section 33/2 should be revised to clearly define who may be considered a victim in contempt of court cases.

Keywords: fines; imprisonment; contempt of court

บทนำ

ประเทศไทยความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้มีการบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ.127 หมวดที่ 19 มาตรา 134-139 และต่อมาได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งขึ้นในปีพุทธศักราช 2478 (สรสา สันตติรัตน์, 2560, หน้า 23-25) ความผิดฐานนี้ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 30-33 โดยบทบัญญัติทั้ง 4 มาตรานี้เป็นกฎหมายที่นำมาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมทุกประเภทไม่เฉพาะแต่ในคดีแพ่งเท่านั้น ผู้วิจัยทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายของโทษจำคุกความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งมีประเด็นดังนี้ ประเด็นที่ 1 ปัญหาองค์คณะในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ประเด็นที่ 2 ปัญหาการกำหนดโทษฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดอาญา และประเด็นที่ 3 หลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษามาตรการการบังคับใช้กฎหมายของโทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 เพื่อนำไปสู่แนวทางในการบังคับใช้กฎหมายของโทษจำคุก ฐานละเมิดอำนาจศาล โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมาย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง



2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมเป็นความผิดอาญาของประเทศไทย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี
3. เพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรม
4. เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของโทษฐานละเมิดอำนาจศาลของประเทศไทย

สมมติฐานของการวิจัย

การละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรมในการสั่งลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ซึ่งอาจกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพ เสมือนดังเช่นโทษจำคุกทางอาญา กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ได้กำหนดวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาประเภทนี้ไว้ และยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ยังไม่มีกฎระเบียบหรือข้อกำหนดใดที่ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลไว้ จึงทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลซึ่งมีโทษจำคุก ยังมีประเด็นปัญหาอยู่หลายประการ ดังนั้นควรมีการบัญญัติให้ชัดเจนว่าบทลงโทษจำคุกเป็นความผิดทางอาญา และใครจะเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และ ผู้กระทำความผิดควรมีหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของตน เสมือนดังเช่นโทษจำคุกทางอาญา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยทำการวิจัยจากตัวบทกฎหมายภายในประเทศและตัวบทกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของประเทศไทย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งรวมถึงกฎหมายหนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย ผู้วิจัยจะทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะต่อไป



ผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ปัญหาองค์คณะในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ศาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาพิพากษาคดี จึงต้องมอบอำนาจให้ศาลตามสมควรเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องควบคุมให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยราบรื่น เพื่อควบคุมสถานการณ์ รวมถึงการดูแลการพิจารณาให้เป็นไปด้วยดี แต่จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์คณะในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่ศาล ยุติธรรม ระบุให้ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลให้อำนาจศาลที่พิจารณาคดีนั้นเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำผิดได้เอง ถือว่าไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับ เนื่องจากความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มีโทษจำคุก เสมือนเป็นคดีอาญา หากผู้พิพากษาคดีนั้นเป็นผู้ตัดสินลงโทษเอง อาจจะมีเรื่องของอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับความยุติธรรมตามหลักนิติธรรมที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครอง

ประเด็นที่ 2 ปัญหาการกำหนดโทษฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดอาญา เมื่อศาลมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งใด ๆ ให้แก่คู่ความแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหรือเครื่องมือบางอย่างสำหรับให้อำนาจแก่ศาลในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความเที่ยงธรรม ยุติธรรมและรวดเร็ว แต่ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งมีโทษจำคุก ซึ่งไม่ใช่ความผิดทางอาญา เป็นเพียงความผิดทางแพ่ง แต่นำโทษจำคุกซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 18(2) ของประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ทำให้สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดีเช่นเดียวกันกับจำเลยในคดีอาญา จากการศึกษาและวิเคราะห์หลักประกันสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล ผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่กฎหมายของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งมีโทษจำคุก แต่เป็นเพียงความผิดทางแพ่ง แต่นำโทษจำคุกซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 18(2) ของประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ทำให้สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดีเช่นเดียวกันกับจำเลยในคดีอาญา

ประเด็นที่ 3 หลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล ซึ่งเมื่อความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่มีโทษจำคุกเสมื่อดังคดีอาญา ความหมายของผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งผู้เสียหายในคดีอาญาคือบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่นโดยความเสียหายนี้อาจเกิดขึ้นต่อร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิต่าง ๆ ของผู้เสียหายเองผู้เสียหายมีสิทธิหลายประการในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา แต่ในการดำเนินคดีลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ยังมีขอบเขตกว้างเกินไป ซึ่งใครก็สามารถร้องทุกข์ฐานละเมิดอำนาจศาลได้ ควรที่จะมีการกำหนดขอบเขตตัวบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ชัดเจน โดยแบ่งเป็น 2 ข้อ กล่าวคือ (1) ความเป็นผู้เสียหายของตัวบุคคล และ (2) ความเป็นผู้เสียหายของตัวองค์กร



อภิปรายผล

ศาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาพิพากษาคดี จึงต้องมอบอำนาจให้ศาลตามสมควรเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องควบคุมให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยราบรื่น (มานิช จรมาศ, 2525, หน้า 210) เพื่อควบคุมสถานการณ์ รวมถึงการดูแลการพิจารณาให้เป็นไปด้วยดี เมื่อศาลมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งใด ๆ ให้แก่คู่ความแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหรือเครื่องมือบางอย่างสำหรับให้อำนาจแก่ศาลในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความเที่ยงธรรม ยุติธรรมและรวดเร็ว (สุชาย จอกแก้ว, 2551, หน้า 172) ซึ่งเมื่อความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่มีโทษจำคุกเสมื่อดังคดีอาญา ความหมายของผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งผู้เสียหายในคดีอาญาคือบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่นโดยความเสียหายนี้อาจเกิดขึ้นต่อร่างกายทรัพย์สิน หรือสิทธิต่าง ๆ ของผู้เสียหายเองผู้เสียหายมีสิทธิหลายประการในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา (จุลสิงห์ วสันตสิงห์, 2558, หน้า 1-53) แต่ในการดำเนินคดีลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ยังมีขอบเขตกว้างเกินไป

ผู้วิจัยนำบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลอื่นตามกฎหมายไทยและต่างประเทศมาศึกษาเปรียบเทียบโดยอภิปรายได้ว่า

1. ปัญหาองค์คณะในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรม คือผู้พิพากษาที่ทำการพิจารณาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณาความผิดและลงโทษผู้กระทำความผิดได้เอง ซึ่งแตกต่างกับศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 39(3) คือการสั่งลงโทษจำคุก ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ต่างกับศาลปกครอง ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ตามมาตรา 64(3) คือการสั่งลงโทษจำคุกต้องให้องค์คณะอื่นที่มีใช้องค์คณะพิจารณาพิพากษานั้นเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษกฎหมายต่างประเทศ สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้บัญญัติเรื่องการละเมิดอำนาจศาลไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code of Criminal Procedure Act.1973) ซึ่งเป็นบทบัญญัติในการคุ้มครองสถาบันศาลในแต่ละชั้นศาล ผู้ถูกลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลจะถูกบังคับให้ออกจากห้องพิจารณาคดี โดยทันที โดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตามคำสั่งที่ออกโดยประธานผู้พิพากษา (มาตรา 321 วรรคสาม และมาตรา 404 วรรคสาม) (ณปภา ตูลารักษ์, 2553, หน้า 83-84) ซึ่งให้ประธานผู้พิพากษาเป็นคนออกคำสั่ง ซึ่งถือเป็นองค์คณะอื่นในการพิจารณาคดี

ดังนั้นการพิจารณาคดีฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา39 วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “การสั่งลงโทษตาม (3) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมด



เท่าที่มีอยู่” (สั่งลงโทษตาม (3) คือสั่งลงโทษจำคุก) และศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 64 วรรคสอง “การสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลพึงใช้อย่าง รมัดระวังและเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี และหากเป็นการสั่งลงโทษตาม (3) ให้องค์คณะอื่นที่มีใช้องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษ” (สั่งลงโทษตาม (3) คือสั่งลงโทษจำคุก) รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกฎหมายต่างประเทศ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กำหนดให้ผู้พิพากษาของคณะอื่นเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล การแก้ไขของคณะในการพิจารณาคดีตัดสินคดี ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความไม่เหมาะสม ของศาล ยุติธรรมเรื่องละเมิดอำนาจศาล ซึ่งการลงโทษจำคุกของศาลยุติธรรม ไม่สอดคล้องกับศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองของไทย

2. ปัญหาการกำหนดโทษฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดอาญา กฎหมายจำเป็นต้องมีบทบัญญัติ ให้ความคุ้มครองแก่การพิจารณาคดีของศาล นอกจากประมวลกฎหมายอาญาจะได้บัญญัติลงโทษแก่บุคคลที่ กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ดังเช่นที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 167 ถึง มาตรา 199 แล้ว ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก็ยังได้บัญญัติให้อำนาจแก่ศาลที่จะลงโทษคู่ความ หรือบุคคลที่รบกวนขัดขวางการพิจารณาของศาล ซึ่งเรียกว่า “การทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาล” ได้ตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา 30 ถึงมาตรา 33 (สุข หงสไกร, 2524, หน้า 145) แต่ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งมีโทษจำคุก ซึ่งไม่ใช่ความผิดทางอาญา เป็นเพียง ความผิดทางแพ่ง แต่นำโทษจำคุกซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 18(2) ของประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ทำให้ สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการพิจารณา คดีเช่นเดียวกันกับจำเลยในคดีอาญาซึ่งต่างกับศาลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธี พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 39 ศาลรัฐธรรมนูญความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลก็ถือเป็น ความผิดทางแพ่งเช่นกัน แต่ถ้าจะลงโทษถึงขั้นจำคุก ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของ ตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 64 ศาลปกครองคดีละเมิดอำนาจศาลก็ถือเป็นความผิดทางแพ่ง แต่นำโทษจำคุกมาบังคับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดก็ไม่ได้รับสิทธิคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เหมือน อย่างเช่นคดีอาญา กรณีเหมือนกันกับศาลยุติธรรม เพียงแต่ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลปกครอง ต้องให้องค์คณะอื่นที่มีใช้องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษ

กฎหมายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา การละเมิดอำนาจศาลของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะการแบ่ง ประเภท คล้ายคลึงกับสหราชอาณาจักร เพราะในช่วงแรกจะมีการรับอิทธิพลมาจากระบบกฎหมายของสหราชอาณาจักรแต่ต่อมาเมื่อระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนามาในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพ



การปกครองและวัฒนธรรมของตนเอง จึงมีผลทำให้มีการพัฒนาหลักกฎหมาย โดยหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติได้เข้ามากำหนดขอบเขตในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และการใช้อำนาจของศาลมากขึ้น (พนัส ทัศนียานนท์, 2521, หน้า 14) เมื่อในความผิดละเมิดอำนาจศาลของสหรัฐอเมริกามีรากฐานมาจากสหราชอาณาจักร การแบ่งประเภทของการละเมิดอำนาจศาลจึงมีลักษณะที่คล้ายกัน ได้แก่ การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง (direct contempt) กับ การละเมิดอำนาจศาลโดยทางอ้อม (constructive/indirect contempt) และยังสามารถแยกได้เป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง (civil contempt) กับ การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา (criminal contempt) (สราวุธ เบญจกุล, 2551, หน้า 76-78) วิธีพิจารณาความในศาลสหรัฐข้อ 42 (federal rule of criminal procedure) โดยให้อำนาจศาลในการลงโทษสำหรับการกระทำละเมิดอำนาจศาลไว้ว่า ศาลของสหรัฐอเมริกามีอำนาจในลงโทษไม่ว่าจะเป็นการปรับ หรือจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นความผิดทั้งทางแพ่งและอาญา มีทั้งในศาลและนอกศาล

3. ปัญหาหลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล ศาลยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ศาลพิจารณาสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ทันทีโดยไม่ต้องฟ้องร้องและพิจารณาคดีอย่างคดีอาญาทั่วไป เนื่องจากให้อำนาจศาลในการระงับเหตุการณ์ที่ขัดขวางต่อการพิจารณาคดีได้อย่างรวดเร็วและทันทั่วถึง อีกทั้งเพื่อจะให้ความเคารพยำเกรงศาล (อุดม เฟื่องฟุ้ง, 2561, หน้า 367) แต่ในส่วนของผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาลยังไม่ได้มีระบุไว้ชัดเจนว่าการกระทำแบบใดที่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผู้พิพากษาเป็นผู้เสียหายเอง หรือการกระทำแบบใดที่องค์กรศาลเป็นผู้เสียหาย ซึ่งของศาลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 38 ของศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าการกระทำแบบใดเป็นการกระทำต่อตัวผู้พิพากษาหรือองค์กรศาลของศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 64 ได้บัญญัติไว้ให้น่าบทยุติที่ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ก็ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าการกระทำแบบใดเป็นการกระทำต่อตัว ผู้พิพากษาหรือองค์กรศาล

กฎหมายต่างประเทศ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การละเมิดอำนาจศาลของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีลักษณะเป็นมาตรการเพื่อควบคุมการพิจารณาคดีโดยเน้นหนักไปในเรื่องการรักษาความเรียบร้อยในศาลเท่านั้น ซึ่งให้ศาลมีอำนาจที่จะออกคำสั่งหรือข้อกำหนดใด ๆ เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณศาลได้ และมีอำนาจที่จะใช้มาตรการบังคับทันทีกับผู้รบกวนการพิจารณาคดีของศาล (ปวีณา เจตียวงศ์, 2536, หน้า 125) กฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเกี่ยวกับหลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาลนั้น ได้มีการกล่าวถึงว่าการกระทำละเมิดดังกล่าวเป็นการกระทำละเมิดอำนาจศาลต่อตัวผู้พิพากษาเอาไว้ว่าในกรณีที่ผู้พิพากษาเป็นผู้ถูกระทำความผิดหรือเป็นผู้เสียหายเอง สามารถสั่งลงโทษผู้กระทำผิดให้ถอนคำพูดหรือใช้มาตรการต่าง ๆ ได้เอง แต่หากเป็นการกระทำต่อองค์กรจะต้องเป็นหัวหน้าศาลเป็นผู้สั่งลงโทษ



ดังนั้นเห็นได้ว่ากฎหมายละเมิดอำนาจศาลของศาลยุติธรรม ในส่วนของหลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล ยังไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าการกระทำแบบใดที่ถือว่าการกระทำที่ผู้พิพากษาเป็นผู้เสียหายเอง หรือการกระทำแบบใดที่องค์กรศาลเป็นผู้เสียหาย ยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายต่างประเทศ ควรมีการปรับปรุงแก้ไข กำหนดให้ระบุไว้ว่าหากผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแบบใดที่จะถือว่าการกระทำต่อตัวผู้พิพากษาหรือการกระทำแบบใดที่เป็นการกระทำต่อองค์กรศาล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการศึกษาปัญหาและวิเคราะห์เพื่อแก้ไขการบังคับใช้กฎหมาย เพราะในการวิจัยกฎหมายความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของประเทศไทย ยังไม่มีการบัญญัติระบุไว้ชัดเจนว่าการกระทำแบบใดที่ถือว่าการกระทำที่ผู้พิพากษาเป็นผู้เสียหายเอง หรือการกระทำแบบใดที่องค์กรศาลเป็นผู้เสียหาย การบังคับใช้กฎหมายความเป็นผู้เสียหายฐานความผิดละเมิดอำนาจศาลยังมีขอบเขตกว้างเกินไปจะตีความไปในทิศทางใดก็ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่ององค์คณะ คือ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33/1

“มาตรา 33/1 ในคดีละเมิดอำนาจศาลให้องค์คณะผู้พิพากษาอื่นเป็นผู้พิจารณาคดี”

2. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม เรื่องของบทลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ให้เป็นโทษปรับเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ดังนี้ “มาตรา 33 ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือทั้งสองวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ

(ข) ให้อภัยโทษปรับ

การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้นให้กระทำได้ชั่วระยะเวลาที่ศาลนั่งพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการก็ได้ ในกรณีกำหนดโทษปรับนั้น ให้ปรับได้ไม่เกินห้าหมื่นบาท”

3. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาเรื่องหลักความเป็นผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล ดังนี้ โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33/2 ดังนี้

“มาตรา 33/2 ผู้เสียหายคดีละเมิดอำนาจศาล

(1) ผู้พิพากษา

(2) องค์กรศาล”



ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ.2568 เพิ่มเติมให้ชัดเจนว่า บทลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ถ้าวางโทษถึงจำคุก โทษจำคุกให้เป็นความผิดทางอาญาและใครจะเป็นผู้ตัดสินและลงโทษผู้กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลและผู้กระทำผิดควรมีหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของตนเสมือนดังเช่นคดีอาญา

บรรณานุกรม

- จุลสิงห์ วสันตสิงห์. (2558). *ประมวลคำบรรยายกฎหมายอาญา*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ณปภา ตูลารักษ์. (2553). *ขอบเขตและวิธีพิจารณาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปวีณา เจตียวงศ์. (2536). ละเมิดอำนาจศาล. *ตุลพาท*, 40(3), หน้า 107-128.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 32) พ.ศ.2563. (2563, 8 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 (ตอนที่ 71 ก), หน้า 1-3.
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542. (2542, 5 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 (ตอนที่ 94 ก), หน้า 23.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561. (2561, 12 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 (ตอนที่ 12 ก), หน้า 16.
- พนัส ทัศนียานนท์. (2521). การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิด อำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา. *วารสารอัยการ*, 1(8), หน้า 14-29.
- มานิช จรมาศ. (2525). *คำบรรยายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 - 2* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สรชา สันตติรัตน์. (2557). *คดีละเมิดอำนาจศาลกับหลักความยุติธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สราวุธ เบญจกุล. (2551). การละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายประเทศอังกฤษ. *ตุลพาท*, 55(3), หน้า 73-78.
- สุข หงสไกร. (2524). *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 1*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สุชาย จอกแก้ว. (2551). ละเมิดอำนาจศาล 1. *บทบัณฑิตย*, 64(1), หน้า 172-179.



วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2568

อุดม เพื่องพุง. (2561). **คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค1 ตอน 1** (พิมพ์ครั้งที่ 8).

กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.